

**ІННОВАЦІЇ
У МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ ТА МИСТЕЦТВІ
матеріали
ХІІ Всеукраїнських наукових читань
здобувачів мистецької освіти**

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ІННОВАЦІЇ У МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ ТА МИСТЕЦТВІ

матеріали

**XII Всеукраїнських наукових читань
здобувачів мистецької освіти**

Рівне
2025

Інновації у музичній освіті та мистецтві: матеріали XII Всеукраїнських наукових читань здобувачів мистецької освіти, Рівне 27 травня 2025 р. / упор. Прокопович Т. Ю. Рівне: Відок, 2025. 48с.

Рецензенти:

Виткалов С. В., доктор культурології, професор, голова ради молодих вчених Рівненського державного гуманітарного університету

Толошняк Н. А., кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувачка кафедри естрадно-вокального мистецтва ЗВО «Університет Короля Данила»

Цюряк І. О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецької освіти Житомирського державного університету ім. Івана Франка

У збірнику опубліковані науково-пошукові роботи здобувачів вищої освіти, присвячені розв'язанню актуальних проблем музичної педагогіки та музикознавства.

Відповідальність за добір фактів і викладення матеріалу несуть автори.

Схвалено до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету

(Протокол №12 від 30.10.2025 р.)

© СНТ ФММ РДГУ, 2025

правовласників, користувачів та інноваторів, а також подальша гармонізація законодавства на міжнародному рівні. Колективне управління правами через відповідні організації також відіграє ключову роль у зборі та розподілі роялті, хоча потребує вдосконалення прозорості.

Питання авторських прав у сучасній музичній індустрії – це складний багатогранний виклик, що вимагає системного підходу. Ефективний захист прав творців є не лише питанням справедливості, а й запорукою інновацій та сталого розвитку всієї галузі. Подальші зусилля повинні бути спрямовані на гармонійне поєднання технологічних інновацій, адекватного законодавства, підвищення обізнаності користувачів та глобальної співпраці для забезпечення балансу між доступністю музики та належною винагородою за творчу працю. Тільки за таких умов музична індустрія зможе повною мірою реалізувати свій потенціал у цифрову епоху.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Музична індустрія вступає у протистояння з ШІ за авторські права* . URL: <https://epravda.com.ua/news/2024/08/03/717541>
2. *Музична індустрія розробляє технології для пошуку ШІ-нісень*. URL: <https://expert.com.ua/201285-muzychna-industriya-rozroblyae>
3. Про авторське право і суміжні права. Закон України від 01.12.2022 №2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855>
4. Степанець Ю. Л. (2021). Музичний твір як об'єкт авторського права: поняття, ознаки та проблемні аспекти цивільно-правового регулювання в Україні. *Часопис цивілістики* : наук.-практ. журн. Одеса : Гельветика, Вип. 42. С. 24-29.
5. Федосенко К. М. *Музична індустрія та соціальні медіа: тенденції функціонування і взаємовпливу*. URL : https://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/diser/fedosenko/fedosenko_diser.pdf
6. *Що таке музична індустрія, її історія і сучасний стан*. URL: <https://adverman.com/news/1980/what-is-music-industry-its-history>

Шрамович Алла

ПЕДАГОГІЧНІ ПОРАДИ ВЕРХОВИНЦЯ ДЛЯ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Розвиток сучасної освіти неможливий без цілісності та взаємодії культур поколінь, взаємовпливу різних цивілізацій. Вивчення педагогічної спадщини дозволяє бути об'єктивним, допомагає усвідомлювати, що сучасні інновації чи оригінальні підходи вже існували раніше, працювали на ефективний освітній процес. Тому так необхідні сучасному вчителю ідеї педагогів минулого.

Вивченням педагогічного досвіду українських музикантів-педагогів займалися Л. Аристова, О. Гумінська, Л. Іванова, Л. Проців, О. Ростовський, В. Федотов та ін. А педагогічні ідеї та спадщину В. Верховинця досліджували М. Боровик, Я. Верховинець, А. Гуменюк, Г. Дзюба, Н. Дем'янюк, М. Загайкевич, М. Лещенко, О. Трипільський, М. Фісун та ін. Але особливо актуальні аспекти його педагогіки залишаються невизначеними.

Метою дослідження є вивчення музично-педагогічного досвіду Василя Верховинця та визначення важливих настанов для сучасного вчителя музичного мистецтва.

Сучасний вчитель музичного мистецтва має забезпечувати педагогіку, що ґрунтується «на партнерстві між учнем, учителем і батьками, на свободі творчості, на орієнтації на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризмі» [3, с. 6]. Л. Масол зазначає, що «у межах старої освітньої парадигми формувалася людина, яка знає і вміє (людина-виконавець), сучасна школа має виховувати людину, яка мислить і прагне творити (людина духовна)». Зважаючи на притаманну сучасній культурі неоднозначність, оперування не лише логічними поняттями й усталеними категоріями, а й феноменами невизначеності, непередбаченості, мистецька освіта потребує гнучкої, рухливої свідомості. Саме мистецтво завдяки природі художніх образів, на думку науковиці, сприятиме формуванню такого творчого типу мислення, адже має надзвичайно широкий спектр можливих інтерпретацій, особистісних тлумачень [2, с. 6].

Важливе значення сьогодні набувають у мистецькій освіті міжвидові мистецькі комплекси і паралелі, які сприяють виникненню асоціацій, образів-аналогій, суголосних естетичних уявлень, утілених різними художніми мовами – інтонаційною, візуальною, кінетичною [2, с. 19].

У контексті сучасних вимог важливого значення набуває ідея гармонійного розвитку особистості Василя Верховинця. Його «Весняночка», збірка ігор з піснями для дітей дошкільного віку та молодших школярів, є зразком реалізації цієї ідеї. Музикант-педагог ставив перед собою і перед вітчизняною педагогікою завдання виховання «фізично здорового, етично стійкого та інтелектуально розвинутого майбутнього члена суспільства» [1, с. 3].

Говорячи про сучасні форми художньо-практичної діяльності (співання пісень, гра на інструментах, виконання практичної роботи в галузі образотворення та ін.), важливі для ефективного засвоєння потрібних знань і вмінь, їх повторення та закріплення, формування естетичного досвіду учнів [2, с. 58], ми згадуємо різноманітні форми роботи, запропонованих В. Верховинцем: спів, образні, танцювальні, ігрові рухи, театралізація, диригування тощо.

Особливароль у сучасному освітньому процесі надається грі. Це пов'язано з особливостями дітей молодшого шкільного віку, яких «відрізняє велика рухова активність, підвищений емоційний стан, бажання фантазувати. Ці риси знаходять своє позитивне ставлення втілення в ігровій діяльності яка поєднує трудову, навчальну, ігрову та комунікативну складові» [2, с. 88]. В. Верховинець говорив: «Ігри виховують дружні, товариські взаємини між їх учасниками між дітьми й вихователями, між учнями та вчителями» [1, с. 19].

Рухливі музичні ігри він вважав одним із могутніх засобів досягнення бажаного результату у вихованні та забезпеченні гармонійного розвитку особи [1, с. 3], «вони покликані у привабливій, доступній формі всебічно розвивати дітвору, спрямовувати у бажане русло формування дитячого світогляду» [1, с. 4]. «Радість є неперевершеним засобом пробудження дитячого мозку до активної діяльності, і це почуття під час гри слід всіляко підтримувати», –

говорив В. Верховинець [1, с. 19]. «Завдяки іграм можна виховати у дитини всі її властивості, котрі ми шануємо у людей і котрі нам хотілося б прищепити малечі рівними оповіданнями, бесідами та навчанням. Граючись дитина легко схоплює, розуміє та запам'ятовує гру, а ці якості, постійно розвиваючись, в свою чергу полегшують виконання складніших завдань» [1, с. 18].

Л. Масол радить сучасному вчителю мистецтва «так планувати урок мистецтва і розрахувати його етапи, щоб обов'язково знайти місце для художньо-творчої та ігрової діяльності молодших школярів, спрямованої на розвиток взаємодії» [2, с. 59].

В. Верховинець дає пораду вчителю «бути не тільки музично освіченою людиною, але й освіченим педагогом, який користуючись рівними формами музичного виховання, мусить навчати молоде покоління сприймати й відтворювати музичні цінності, виховувати нові музичні таланти [1, с. 34].

Безцінним скарбом українського пісенно-ігрового навчального матеріалу для сучасного вчителя є народні пісні, ігри та авторські пісні, поспівки В. Верховинця у збірці «Весняночка». Окрім нотного тексту автор пояснює зміст кожної пісні, спосіб, яким вона повинна виконуватися, тобто викладає, якими повинні бути самі ігри відповідно до поданої пісні, інакше кажучи, дає малюнок драматичної дії [1, с. 6].

Сучасному вчителю подаються підказки щодо виховного значення кожної пісні-гри, прийомів виховання ритмічного чуття, привчання до ритміки рухів, розвитку пластики. У методичному розділі «Про рухливі ігри зі співом» перед піснями-іграми «Весняночки», В. Верховинець дає поради організаційного змісту, розкриває різні прийоми розучування пісні, диригування, вивчення нотної грамоти, описує класифікацію ігор для дітей різного віку та «кари» дітям під час гри, систематизує пісні за темами, розкриває зв'язок зв'язок ігор з математикою (математична компетентність).

Вивчення музично-педагогічного досвіду Василя Верховинця дозволяє сучасному вчителю музичного мистецтва не лише збагатити навчальний матеріал добірними українськими піснями-іграми для дітей, а й опанувати методику ігрової, хореографічної, театралізованої діяльності, надихнутись любов'ю композитора-педагога до дитини, до гри, до творчості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Верховинець В. М. *Весняночка* : ігри з піснями для дітей дошкільного віку та молодших школярів /вступ. ст., заг. ред. Я. Верховинця. 4-е вид., перероб. і доп. Київ: Музична Україна, 1979. 335 с.
2. Масол Л. М. *Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1 -2 класах закладів загальної середньої освіти та засадах компетентнісного підходу*: навч.-метод. посібник. Київ: Генеза, 2019. 207 с.
3. *Нова українська школа: поради для вчителя*: навч.-метод. посіб. за заг. ред. Н. Бібік. Київ, 2018. 206 с.

ЗМІСТ

Прокопович Т. Передмова	3
Бернацька Н. Ф Хоровий спів як чинник формування національної ідентичності українських дітей у польській школі	4
Богдан С. Формування мистецької компетентності підлітків засобами краєзнавства.....	6
Вайда М. Ольга Герасименко-Олійник – берегиня бандурного мистецтва в діаспорі	8
Ванькович Х. Мистецька діяльність Марти Шевченко в контексті розвитку ансамблевого бандурного виконавства на Івано-Франківщині	11
Горева І. Вплив музично-ритмічних рухів на розвиток когнітивних здібностей дітей з порушеннями інтелектуального розвитку	15
Зельман Н. До історії вшановування ювілеїв Михайла Вербицького	17
Княжук Н. Музично-педагогічна діяльність Василя Верховинця	20
Кулик В. Голос Сергія Жадана: на перетині мистецтва й громадського життя ...	22
Михайлишина К. Віртуальні хорові проєкти України в реаліях сьогодення	25
Мішурак М. Фортепіанна музика для дітей Тетяни Афанасенко на уроках музичного мистецтва в ЗЗСО.....	27
Музичук С. Концертна діяльність Соломії Крушельницької у контексті культурної дипломатії.....	28
Огородник В. Хорова діяльність В. Верховинця у контексті сучасного уроку музичного мистецтва	30
Омельченко С. Сергій Грінченко – сучасний віртуоз-баяніст і ансамбліст.....	32
Рудик О. Розвиток музично-творчих навичок дитини засобами комплексної діяльності (на прикладі педагогічної діяльності Василя Верховинця).....	33
Старушик О. Значущість духовної музики в часи лихоліть	35
Хай Д. Павло Кармалюк – грані таланту видатного митця	37
Худецький О. Сучасна музична індустрія та питання авторських прав	41
Шрамович А. Педагогічні поради Василя Верховинця для сучасного вчителя музичного мистецтва	43
Відомості про авторів	46

Наукове видання

Упорядник *Тетяна Прокопович*

Інновації у музичній освіті та мистецтві XII

Формат 145x210

Папір офсет. Друк офсет. Гарнітура Times New Roman

Ум. др. арк. 2,6. Тираж 50 пр.

Верстка та друк видавництва «Відок»

м. Рівне, вул. С. Бандери 62

(036) 63-80-86